

Hoofdlijnen omgevingsrecht

Tweede, geheel herziene druk

Hoofdlijnen omgevingsrecht

Tweede, geheel herziene druk

Ronald de Waard

Bart Oortwijn

Berghauser Pont Publishing
Postbus 14580
1001 LB Amsterdam
www.berghauserpont.nl
Omslagontwerp: Rosanna Zito, Zedline.
2^e, geheel herziene druk 2016
ISBN: 9789491930508
NUR: 823

© 2015 Berghauser Pont Publishing

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg besteed is, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele (druk) fouten en onvolledigheden, noch voor gevolgen hiervan.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means, without the publishers prior written permission.

Voorwoord

Al sinds een groot aantal jaren geven wij cursussen aan gemeenteambtenaren op allerlei terreinen die sinds 2010 onder de noemer omgevingsrecht vallen. Tijdens het geven van deze cursussen en gedurende het werk als interim-manager bleek herhaaldelijk de beperkte ‘grensoverschrijdende’ kennis van de verschillende vakdisciplines bij de medewerkers.

Met de komst van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is basiskennis van de verschillende vakgebieden, inclusief kennis van de hoofdlijnen en consequenties van de regelgeving, een vereiste voor elke ambtenaar die vakmatig met het omgevingsrecht te maken krijgt. Dit boek is geschreven als overzichtswerk voor de dagelijkse praktijk en als introductie op het vakgebied omgevingsrecht.

Het bieden van een overzicht van dit brede vakgebied noodzaakt tot het maken van keuzes. Een eerste selectie daarbij is om de uitleg te beperken tot de in de dagelijkse praktijk veel voorkomende situaties en geen of weinig aandacht te besteden aan de regels betreffende uitzonderingen. Een tweede keuze doelt op een accentuering van onderwerpen die tijdens cursussen, studiedagen en beleidsadvisering in de afgelopen jaren veel vragen hebben opgeroepen.

In deze tweede druk zijn alle wijzigingen in de Wabo uit 2014 verwerkt. Met name de paragrafen die de vergunningvrije bouw bespreken, zijn aangepast aan de nieuwe regeling. Ook is hoofdstuk 12 geactualiseerd. Het wetsontwerp over de Omgevingswet is aangenomen door de Tweede Kamer. De tekst is gebaseerd op het wetsontwerp zoals dat aan de Eerste Kamer is aangeboden. Daarnaast is op een aantal plaatsen actuele jurisprudentie verwerkt in de tekst.

Met dit boek willen wij een duidelijk en toegankelijk beeld schetsen van het brede terrein van het omgevingsrecht. Voor vragen kunt u ons bereiken via LinkedIn. Bijdragen en aanvullingen op de tekst zijn natuurlijk nog steeds van harte welkom

*Ronald de Waard
Bart Oortwijn
Januari 2016*

Inhoud

Voorwoord	V
1 Inleiding en verantwoording	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Doel van het boek	1
1.3 Opbouw van het boek	2
1.4 Verantwoording van de opzet.....	4
2 Bestuursrechtelijke uitgangspunten	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Onderscheid tussen publiekrecht en privaatrecht	8
2.3 Feitelijke handelingen en rechtshandelingen.....	9
2.4 Besluiten en beschikkingen.....	10
2.5 Aanvraag van een beschikking.....	12
2.6 Het voorbereiden van een beschikking.....	14
2.6.1 Algemeen	14
2.6.2 Afdeling 3.4 Awb, de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (UOV).....	15
2.6.3 Beslistermijnen	16
2.6.3.1 Algemeen	16
2.6.3.2 Dwangsom bij niet tijdig beslissen	17
2.6.3.3 Positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen	19
2.6.3.4 Samenhangende besluiten	20
2.7 Inhoudelijke vereisten.....	21
2.7.1 Algemeen	21
2.7.2 Détournement de pouvoir	21
2.7.3 Kennelijke onredelijkheid (willekeur).....	21
2.7.4 Gelijkheid en precedentwerking	22
2.7.5 Motivering	22
2.8 Rechtsbescherming	23
2.8.1 Algemeen	23
2.8.2 Bezwaar	23
2.8.2.1 Algemeen	23
2.8.2.2 Belanghebbende onder de Wabo	26
2.8.3 Beroep.....	27
2.8.3.1 Algemeen	27
2.8.3.2 Tussenuitspraak.....	28
2.8.4 Hoger beroep	29
2.8.5 Verzoek om voorlopige voorziening	30
2.9 Jurisprudentie.....	30
2.10 Slotopmerkingen	31

3	Vergunningverlening onder de Wabo	33
3.1	Inleiding.....	33
3.2	Wat valt eronder?	34
3.2.1	Algemeen	34
3.2.2	Deelprojecten en onlosmakelijkheid.....	36
3.2.2.1	Algemeen	36
3.2.2.2	Actualiteiten onlosmakelijkheid	38
3.2.3	Gefaseerde vergunning.....	38
3.3	Wie is bevoegd gezag?	39
3.3.1	Inleiding.....	39
3.3.2	Gedeputeerde Staten en ministers als bevoegd gezag.....	40
3.4	De aanvraag en de ontvankelijkheid	41
3.4.1	Inleiding.....	41
3.4.2	Vooroverleg.....	43
3.5	Integrale beoordeling	45
3.6	Vorbereiding van de vergunning	46
3.6.1	Inleiding.....	46
3.6.2	De reguliere voorbereidingsprocedure	47
3.6.3	De uitgebreide voorbereidingsprocedure	48
3.7	Adviseurs en verklaring van geen bedenkingen	50
3.7.1	Inleiding.....	50
3.7.2	Adviezen en adviseurs.....	50
3.7.3	De verklaring van geen bedenkingen	52
3.8	Inhoud van de vergunning.....	54
3.8.1	Algemeen	54
3.8.2	Aflopende en voortdurende activiteiten	55
3.9	In werking treden van de vergunning	55
3.9.1	Algemeen	55
3.9.2	Bijzonderheden bij het in werking treden.....	56
3.10	Rechtsbescherming	58
4	Ruimtelijke ordening	59
4.1	Inleiding.....	59
4.2	Ruimtelijke ordening in Nederland 1960-2008.....	59
4.3	Ruimtelijke ordening onder de Wro	61
4.4	Structuurvisies	62
4.4.1	Inleiding.....	62
4.4.2	Strekking en inhoud van de gemeentelijke structuurvisie.....	62
4.4.3	Vorbereiding van de structuurvisie.....	63
4.5	Het bestemmingsplan.....	64
4.5.1	Algemeen	64
4.5.2	Aanhouding	68
4.5.3	Periodieke herziening van bestemmingsplannen.....	68
4.5.4	Inhoud van het bestemmingsplan	69
4.5.4.1	Inleiding.....	69
4.5.4.2	De verbeelding van het plan	69

4.5.4.3	De bestemmingsplanregels	71
4.5.4.4	De bestemmingsplantoelichting	77
4.6	Grondexploitatie.....	78
4.7	Buitenplanse afwijkingen.....	79
4.7.1	Inleiding.....	79
4.7.2	Kleine afwijkingen.....	80
4.7.3	De projectafwijking	83
4.8	Digitalisering	84
4.9	Slotopmerking	85

5 Overige ruimtelijke regelgeving 87

5.1	Inleiding.....	87
5.2	Externe veiligheid.....	87
5.2.1	Algemeen	87
5.2.2	Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)	88
5.2.3	Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt)	90
5.3	Milieueffectrapportage	91
5.3.1	Algemeen	91
5.3.2	Procedure MER.....	92
5.4	Geluidhinder	93
5.4.1	Inleiding.....	93
5.4.2	Voorkeursgrenswaarden en Besluit hogere waarden	93
5.4.3	Geluid in het bestemmingsplan	94
5.4.4	Ontwikkelingen in de regelgeving voor geluid	95
5.5	Luchtkwaliteit	95
5.5.1	Algemeen	95
5.5.2	Luchtkwaliteit en ruimtelijke besluitvorming.....	96
5.6	Natuurbeschermingswet	97
5.6.1	Algemeen	97
5.6.2	Natuurbeschermingswet en Wabo	99
5.7	Flora- en faunawet.....	99
5.7.1	Algemeen	99
5.7.2	Flora- en faunawet en Wabo	101
5.8	Waterwet	102
5.8.1	Algemeen	102
5.8.2	De Waterwet en de Wabo.....	104

6 De bouwregelgeving 105

6.1	Inleiding.....	105
6.2	Het vergunningstelsel	105
6.3	Vergunningvrije bouwwerken	106
6.3.1	Inleiding.....	106
6.3.2	Begrippen en meetregels	106
6.3.3	Bouw en planologische afwijking vergunningvrij.....	113
6.3.4	Bouw vergunningvrij	121
6.4	De omgevingsvergunning bouw	123
6.4.1	Inleiding.....	123

6.4.2	De aanvraag	124
6.4.3	De toets aan het Bouwbesluit 2012.....	125
6.4.3.1	Algemeen	125
6.4.3.2	Toetsingsprotocollen.....	128
6.4.3.3	Private kwaliteitsborging.....	129
6.4.4	De bouwverordening	130
6.4.4.1	Algemeen	130
6.4.4.2	De sloopmelding op grond van het Bouwbesluit 2012.....	131
6.4.5	De planologische toets	134
6.4.6	Welstandstoets	134
6.4.7	Tijdelijke en seizoensgebonden bouwwerken	135
6.4.7.1	Algemeen	135
6.4.7.2	Tijdelijke bouwwerken	135
6.4.7.3	Seizoensgebonden bouwwerken	136

7 Monumenten en archeologie 137

7.1	Inleiding.....	137
7.2	De monumentenwetgeving.....	137
7.2.1	Algemeen	137
7.2.2	Rijksmonumenten	138
7.2.2.1	Algemeen	138
7.2.2.2	De omgevingsvergunning voor rijksmonumenten.....	139
7.2.2.3	Rijksmonumenten en vergunningvrij	140
7.2.3	Beschermde stads- en dorpsgezichten	140
7.2.3.1	Algemeen	140
7.2.3.2	Het beschermde stads- en dorpsgezicht en vergunningvrije bouw ...	142
7.2.4	Archeologie	142
7.2.4.1	Inleiding.....	142
7.2.4.2	Wettelijk beschermde terreinen	145
7.2.4.3	Niet wettelijk beschermde terreinen	145
7.2.4.4	Opgravingsvergunning	147
7.3	Provinciale en gemeentelijke monumenten.....	147
7.4	Crisis- en herstelwet en de erfgoedzorg	148
7.5	Nieuwe Erfgoedwet	149

8 Brandveiligheid 151

8.1	Inleiding.....	151
8.2	Wat vooraf ging.....	151
8.3	Vergunning of melding brandveilig gebruik.....	152
8.3.1	Inleiding.....	152
8.3.2	Vergunning voor brandveilig gebruik.....	153
8.3.3	Melding brandveilig gebruik	153
8.3.4	Gelijkwaardigheid	155
8.4	Direct werkende regels hoofdstuk 6 en 7 Bouwbesluit	156
8.4.1	Inleiding.....	156
8.4.2	Algemene regels.....	156

9	Milieuregelgeving	165
9.1	Inleiding.....	165
9.2	Korte geschiedenis van de milieuregelgeving.....	165
9.3	Milieuwetgeving en Europa.....	167
9.4	Overzicht milieuregelgeving	168
9.5	Milieuregels voor bedrijven	170
9.5.1	Inleiding.....	170
9.5.2	Inrichting.....	171
9.5.2.1	Algemeen	171
9.5.2.2	Aanwijzing vergunningplichtige inrichtingen	173
9.5.3	Omgevingsvergunning milieu	174
9.5.4	Omgevingsvergunning beperkte milieutoets.....	178
9.6	Algemene regels.....	178
9.6.1	Algemeen	178
9.6.2	De milieumelding.....	180
9.6.3	Voorschriften	181
9.6.3.1	Algemeen	181
9.6.3.2	Maatwerkvoorschriften.....	183
9.7	Toekomst van milieuregels voor bedrijven	184
10	Algemene plaatselijke verordening	185
10.1	Inleiding.....	185
10.2	Achtergrond en opzet APV	185
10.2.1	Inleiding.....	185
10.2.2	Regelgevende bevoegdheid en begrenzingen.....	185
10.2.3	Dienstenrichtlijn	186
10.2.4	Deregulering	187
10.2.5	Privaatrecht.....	188
10.2.6	Bevoegde bestuursorganen	189
10.2.7	Vergunning, vrijstelling, ontheffing of melding	189
10.3	Relatie Wabo en APV	190
10.3.1	Algemeen	190
10.3.2	Verplichte integratie in de omgevingsvergunning.....	190
10.3.3	Facultatieve integratie in de omgevingsvergunning	194
10.4	Overige onderwerpen van de APV	194
10.4.1	Inleiding.....	194
10.4.2	Algemeen	196
10.4.3	Evenementenvergunning	196
10.4.4	Horeca-exploitatievergunning en sluitingstijden.....	197
10.4.5	Seksinrichtingen.....	198
10.4.6	Standplaatsvergunning	198
10.4.7	Snuffelmarkt.....	199
10.4.8	Voorwerpen op of aan de weg in strijd met de publieke functie ervan/precario.....	199
10.4.9	Strafbepalingen	200
10.4.10	Excessen	200

11	Handhaving onder de Wabo	201
11.1	Inleiding.....	201
11.2	Wettelijk kader.....	201
11.3	Organisatie van toezicht en handhaving.....	204
11.3.1	Inleiding.....	204
11.3.2	Visie op integraal toezicht.....	204
11.3.3	Beheer van het grondgebied.....	206
11.3.4	Vorbereidingsfase.....	209
11.3.5	Realisatiefase	209
11.3.5.1	Algemeen	209
11.3.5.2	Toezicht op de bouw	210
11.3.5.3	Toezicht bouw en brandveiligheid	213
11.3.5.4	Toezicht op werken geen bouwwerken zijnde en APV	213
11.3.5.5	Toezicht oplevering milieu-inrichtingen.....	213
11.3.5.6	Projecttoezicht monumenten.....	214
11.4	Gebruiksfase.....	214
11.4.1	Inleiding.....	214
11.4.2	Toezicht op de bestaande bouw	215
11.4.3	Toezicht op brandveilig gebruik.....	215
11.4.4	Toezicht op ruimtelijke waarden.....	217
11.4.5	Toezicht op de inrichtingen milieubeheer.....	217
11.4.6	Toezicht op monumentale waarden	219
11.4.7	Toezicht APV en overige	219
11.5	Sloop en sanering	219
11.6	Randvoorwaarden	220
11.6.1	Inleiding.....	220
11.6.2	De organisatie.....	220
11.6.3	Informatiesystemen	221
11.6.4	Overige randvoorwaarden.....	221
11.6.5	Doorwerking van integratie naar de vakgebieden.....	222
11.6.6	Communicatie als handhavingsinstrument.....	222
11.7	Slotopmerking	225
12	Actuele ontwikkelingen in het omgevingsrecht	227
12.1	Inleiding.....	227
12.2	Naar een nieuw omgevingsrecht	227
12.2.1	Algemeen	227
12.2.2	Opbouw van de Omgevingswet	229
12.2.3	De beleidscyclus en instrumenten van de Omgevingswet.....	231
12.2.4	De omgevingsvisie.....	233
12.2.5	Programma's	234
12.2.6	Algemene regels.....	235
12.2.7	Het omgevingsplan	235
12.2.8	De omgevingsvergunning en het projectbesluit	236
12.3	Slotopmerkingen	237

	Trefwoordenregister	241
--	----------------------------	------------